

Тренінг, як форма навчання, має істотні переваги над іншими формами та видами навчання і вимагає від студентів не тільки знань, але й умінь застосувати свої знання у практичній діяльності, що постійно змінюється. Серед переваг, які має тренінг як активна форма навчання у порівнянні з традиційними методами, можна назвати такі:

- під час використання тренінгу процес навчання максимально наближений до реальної практичної діяльності, тренінг є імітаційним методом;
- тренінг є інтерактивним методом навчання, учасники виступають у тих чи інших ролях і діють відповідно до статусу своєї ролі.

Інтерактивна технологія навчання не залишає поза увагою жодного студента і дає можливість брати участь у колективному взаємодоповнюючому процесі навчального пізнання. Перед кожним студентом стоїть конкретне завдання, від виконання якого залежить успіх цілої групи. Досвід застосування таких моделей свідчить про значне підвищення ефективності навчання і виховання, узгодження дій, активізації взаємодопомоги. Такі методи навчання вимагають, насамперед, додаткової глибокої ґрунтовної підготовчої роботи викладача. Інтерактивне навчання побудоване на взаємодії студентів.

#### Література:

1. Егоров О. Мобильность «мозгового центра»: Методическая служба инновационной школы / Егоров О. – К. :Наук. думка, 2004 – 206 с.
2. Коренева Л.И. Современные интерактивные методы обучения в системе повышения квалификации руководящих кадров / Коренева Л.И. – М.: Научн. изд., 2003. – 167 с.
3. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика / Рудестам К. – М.: Научн. изд., 2002. – 350 с.
4. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пирожниченко // Ст. наук. вісник. – К., 2003 – 86 с.

Елена Колоскова,  
Татьяна Воротняк  
(Черновцы)

## РЕЗУЛЬТАТЫ ТЕСТОВОГО ЭКЗАМЕНА «КРОК-3» КАК КРИТЕРИЙ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ ВРАЧЕЙ-ИНТЕРНОВ

Процесс обучения можно рассматривать как контролируемое движение к цели, скорость и эффективность которого в значительной мере определяется мотивацией обучающегося. При этом следует помнить, что «золотым стандартом» мотивации остается обучение «не для школы, а для жизни». Вместе с тем, в современных условиях одной из важных проблем высшей школы является снижение мотивации студентов к приобретению знаний, умений и практических навыков, что может приводить к ненадлежащему овладению профессиональным мастерством выпускниками высшего учебного медицинского заведения [1-2]. Исходя из этого, поиски различных методов повышения мотивации к обучению студентов являются актуальными и перспективными, а результаты написания врачами-интернами тестового лицензионного интегрированного экзамена (ЛИЭ) «Крок-3» можно рассматривать как критерий готовности молодых специалистов.

На основании анализа результатов теоретической и практической подготовки студентов и врачей-интернов по специальности «педиатрия» и «неонатология» определить наиболее влияющие факторы относительно их результатов ЛИЭ «Крок-3» в интернатуре.

Нами проанализированы результаты успеваемости 180 выпускников Буковинского государственного медицинского университета на протяжении додипломного и последипломного этапов обучения по разделам педиатрической специальности, результаты исходного, промежуточного и итогового контроля уровня их знаний и умений во время первичной специализации в интернатуре по указанной специальности. К анализу включены экзаменационные оценки по пропедевтике детских болезней, факультетской и госпитальной педиатрии, детским инфекционным болезням, результаты написания ЛИЭ «Крок-2», результаты сдачи государственного экзамена по детским болезням с детскими инфекционными болезнями. Среди показателей, которые отражали подготовку в интернатуре по педиатрическим специальностям, учитывали исходный уровень знаний и умений, результаты полугодовой, годовой и заключительной аттестации, а также результат ЛИЭ «Крок-3». Таким образом, в анализ вошло 180 выпускников 2003-2008 гг., среди которых 81,7% составляли девушки и лишь 18,3% врачей-интернов мужского пола; 66,1% с интернов учились на контрактных условиях и 33,9% – по государственному заказу.

Анализ обучения педиатрической специальности на додипломном этапе позволил предположить, что, в целом, средний балл будущих педиатров на додипломном этапе, несмотря на незначительные колебания, достигал 4-балльной отметки лишь при изучении пропедевтики детских болезней и во время государственного выпускного экзамена. Несмотря на это, показатели исходного уровня знаний и умений интернов

1 года не достигали 3,5 баллов, хотя положительный тренд оценки за 2 года обучения в интернатуре составлял 0,8 баллов.

В зависимости от формы обучения (бюджетная или на условиях контракта) достоверно лучшей оказалась успеваемость когорты интернов-бюджетников на додипломном этапе – по факультетской педиатрии и детским инфекционным болезням, а на последипломном – при оценке исходного уровня знаний и умений, полугодовой и годовой аттестаций.

Результаты сдачи ЛИЭ «Крок-2» и «Крок-3» когортой интернов, включенных в анализ, свидетельствовали о том, что хотя средний процент правильных ответов по «Кроку-3» оказался меньше относительно «Крока-2» как в целом, так и в зависимости от форм обучения, однако все эти различия не имели статистической достоверности.

Аналогично и показатели клинико-эпидемиологического риска написания ЛИЭ «Крока-2» и «Крока-3» лучше среднего показателя врачами бюджетной формы обучения по сравнению с интернами, обучающихся по контракту, были статистически мало значимыми. Шансы написать «Крок-2» больше, чем на 76%, составляли: отношение шансов: 1,3 (95% ДИ: 0,7-2,3), абсолютный риск – 6%, относительный риск 1,1 (95% ДИ: 0,7-1,7), а «Крок-3» больше 74% соответственно: отношение шансов – 1,4 (95% ДИ: 0,9-2,3), абсолютный риск – 9% при относительном риске – 1,2 (95% ДИ: 0,8-1,6). Таким образом, можно сделать предварительный вывод о том, что форма обучения достоверно не влияет на результаты написания тестовых лицензионных экзаменов.

Результаты «Крока-2» имели средней силы вероятные статистические связи с результатами «Крока-3», равно как и результаты обучения на 5 курсе и итог на государственном экзамене. Вместе с тем, результаты проведенного анализа позволили нам выявить еще один весомый рычаг лучшей подготовки к профессии – это характеристика базы стажировки. Так, врачи-интерны, которые учились на заочном цикле на базе ОДКБ г. Черновцы – многопрофильной больницы, имеющей в структуре 2 реанимационных отделения с выездными ургентными бригадами, – демонстрировали лучший уровень ответов на «Крок-3», что объясняется основной задачей данного экзамена.

Если результаты написания на 6-м курсе «Крока-2» не отличались в подгруппах интернов, которые в дальнейшем распределены на различные базы стажировки, выявлены различия по результатам сдачи ЛИЭ «Крок-3» в интернатуре. Причем не только результаты «Крока-3» оказались достоверно лучшими в интернов, которые учились на базе областной детской больницы, но и результаты полугодовой, годовой и заключительной Государственной аттестаций врачей-интернов. То есть на базе стажировки при прохождении заочного цикла, а также во время ночных дежурств в многопрофильной областной клинике на очном цикле, врачи-интерны приобретают не только практические навыки, но у них формируется определенный опыт тактики оказания неотложной медицинской помощи детям в критических состояниях. Этот опыт не оценим как для дальнейшей профессиональной деятельности врача, так и для написания «Крока-3» по неотложным состояниям. Он, без сомнения, значительно улучшает мотивацию к обучению. С помощью клинико-эпидемиологического анализа нами установлено, что шансы составить «Крок-3» больше, чем на 72% правильных ответов при таких условиях в интернов возрастает почти вдвое.

Если для интернов, которые учатся по государственному заказу, с результатами «Крока-3» достоверно коррелировали преимущественно факторы, которые формируются на додипломном этапе, то для интернов, обучающихся на контрактных условиях, кроме связи с предыдущим ЛИЭ «Крок-2», имела значение лишь характеристика базы стажировки. Полученные результаты подтвердились и по результатам проведенного регрессионного и корреляционного многофакторного анализа. В частности, при многофакторном анализе результатов «Крока-3» в общей когорте интернов вероятно усиливающими компонентами были все результаты додипломного обучения, результаты полугодовой и годовой аттестации интернов и характеристика базы стажировки. Многофакторные модели результатов «Крока-3» в зависимости от формы обучения оказались очень похожими, за исключением того, что для интернов-контрактников одним из усиливающих компонентов третьего фактора оказался женский пол ( $r=0,85$ ,  $p<0,05$ ).

Проведенный регрессионный анализ позволил создать модель результатов ЛИЭ «Крока-3», в которой коэффициент множественной корреляции (R) равен 0,44, а коэффициент детерминации (R<sup>2</sup>) – 0,2, критерий значимости (F) составил 6,4,  $p<0,00001$ , что свидетельствовало о том, что такая модель статистически полно и достоверно создает заданный математический образ, а наиболее значимыми среди статистически значимых компонентов были: уровень исходной подготовки интернов ( $t=3,1$ ,  $P<0,002$ ), характеристика базы стажировки ( $t=2,4$ ,  $P<0,01$ ), а также результаты экзамена по госпитальной педиатрии ( $t=2,5$ ,  $P<0,01$ ).

1. На результаты написания ЛИЭ «Крок-3» влияют показатели эффективности обучения на додипломном и последипломном этапах, что требует повышения мотивации к изучению педиатрии уже с первых курсов.

2. Форма обучения интернов существенно не влияет на шансы написания ЛИЭ «Крок-3».

3. Достоверно лучшие шансы (СШ=1,9) в написании «Крока-3» у врачей-интернов, обучающихся на многопрофильной клинической базе, включающей реанимационные отделения. Эти интерны демонстрируют достоверно лучший уровень подготовки на всех этапах промежуточного контроля в интернатуре, что объясняется лучшей мотивацией к обучению.

4. Среди интернов-контрактников представительницы женского пола имеют положительную корреляцию с результатами «Крока-3», отображающей их лучшую мотивацию к обучению и готовность к самостоятельной профессиональной деятельности.

**Література:**

1. Сравнительный анализ дидактических методов повышения мотивации студентов к самостоятельной работе на кафедре педиатрии / Л.А. Безруков, Н.К. Богуцкая, Е.К. Колоскова и соавт. / Сб. «Педиатрия на пороге третьего тысячелетия», посв. 85-летию проф. Е.М. Витебского. – Донецк, 2007. – С. 172-176.
2. Лонгитудинальное оценивание относительного условного потенциала знаний и умений – эффективная методика повышения мотивации студентов к учебе / Л.А. Безруков, Н.К. Богуцкая, Л.А. Иванова и соавт. / Матер. учеб.-метод. конф. «Проблемы медицинского и фармацевтического образования и пути повышения качества подготовки врачей и фармацевтов в Украине». – Харьков, 2003. – С. 123.

Ірина Матузова  
(Макіївка)

## МОЖЛИВОСТІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Екологічна освіта та екологічне виховання визначаються провідними шляхами екологізації всіх видів людської діяльності. На наш погляд, сьогодні вже не потрібно нікого переконувати в необхідності охорони довкілля. Перед освітянами постали інші, якісно нові завдання – виховання спеціалістів широкого профілю, які здатні вирішувати економічні та екологічні завдання і були психологічно готовими до процесу природоохорони та раціонального природокористування у своїй професійній діяльності. В забезпеченні такої готовності до природозбереження ми і бачимо основні цілі екологічної освіти.

Сам процес екологічного виховання визначається науковцями як послідовність етапів навчально-виховної роботи, спрямованої на формування основоположних якостей екологічно вихованої особистості, а метою екологічного виховання вважають досягнення особистістю вищого рівня екологічної вихованості, який передбачає втілення системи наукових знань, умінь, поглядів, переконань та активного, дієвого ставлення до оточуючого середовища [3, с. 51]. Мета екологічного виховання може бути реалізована за допомогою вирішення триєдиного завдання:

- освітнього – формування системи знань про екологічні проблеми сучасності та шляхи їх вирішення;
- виховного – формування мотивів, потреб і навичок екологічно спрямованої поведінки і діяльності, здорового способу життя;
- розвивального – розвиток системи інтелектуальних і практичних вмінь щодо вивчення, оцінки та поліпшення стану навколишнього середовища, розвиток активної природоохоронної діяльності.

Зміст екологічного виховання містить в собі систему норм, які виходять з ціннісних орієнтацій. Система цінностей витікає з поняття унікальності і самоцінності природи, при цьому людина розглядається, як частина довкілля, а при характеризуванні природи підкреслюється її багатобічна цінність для людини. За своєю виховною спрямованістю зміст екологічного виховання, за Р. Науменко, «орієнтований на розвиток інтелектуальних, трудових, моральних, естетичних, фізичних та вольових якостей особистості учня... Формування екологічно вихованої особистості учня є перспективним результатом екологічного виховання, а показником відповідального ставлення до оточуючого середовища виступає готовність особистості школяра до реалізації в поведінці і діяльності правових, моральних, технологічних принципів і норм природокористування» [3, с. 68].

В Україні сьогодні активно розвиваються як формальна екологічна освіта (в школах, ВНЗ, інститутах підвищення кваліфікації), так і неформальне просвітництво (за допомогою засобів масової інформації, музеїв, виставок, природоохоронних товариств та інше). Але особлива увага науковців приділяється шкільній екологічній освіті, тобто процесу формування екологічної свідомості підростаючого покоління саме засобами шкільного навчання за допомогою профільних курсів природничого напрямку.

Процесом організації екологічного виховання засобами профільного навчання в загальноосвітній школі більшість науковців вважає створення умов для засвоєння молоддю світоглядних цінностей, формування у кожної молодої людини достатньо високого рівня екологічної вихованості. Організація екологічного виховання школярів вважається успішною, якщо екологічна вихованість учня буде виявлятися в повсякденній поведінці, в конкретних вчинках і справах, в ставленні до природного оточення – тобто в активній екологічній діяльності особистості.

Як вважає Г.П. Пустовіт, розгляд теоретико-методичної бази екологічної освіти різних верств населення, зокрема учнів національної школи, засвідчує, що її категорійний апарат (мета і зміст, завдання і принципи положення, форми і методи реалізації) розробляються вітчизняною наукою з урахуванням світових та національних суспільно-політичних процесів. Вони пов'язані з життєвою необхідністю перебудувати споживачку культуру стосунків людини з природою та її ресурсами, формувати, починаючи з раннього дитинства, якісно новий тип поведінки в навколишньому середовищі [1, с. 13]. Головним суб'єктом екологічної освіти є учень загальноосвітньої школи, а домінуючим принципом – зумовлена природою і усвідомлена людиною потреба в саморозвитку, самоутвердженні, самозбереженні.

У ході організації екологічного виховання старшокласників в межах нашого дослідження ми виходили з таких положень: